

GLIMT FRA NORGESHISTORIEN

1860 Det opprettes en oppdagelses-avdeling ved Kristiania politikkammer. Dette er forløperen til KRIPoS. Etterforskerne blir kalt Kristiania-Oppdagere.

1864 Innføringen av parlamentarismen i Norge. **1893-96** Nansen drar med «Fram» mot nord-polen.

1898 Allmenn stemmerett for menn over 25 år, unntak bare for tjenestefolk, og fattigunderstøttede.

Ingeniør Andree forsøker å nå Nordpolen i luftballong. De blir funnet igjen først 40 år senere.

1899 LO-stiftes (Arbeidernes faglige Landsorganisasjon)

1900 Norsk Arbeidsgiverforening stiftes.

Norges befolkning er på 2,240.000, hvorav 228.000 bor i Kristiania, 72.000 i Bergen, og 30.600 i Trondhjem.

1901 Kommunal stemmerett for kvinner med skattbar inntekt over kr. 300,- pr. år

1900-1911 Utvandring til Amerika, snitt på 17.855 personer per år, med en topp på 26.784 i 1903.

Arbeidsledigheten øker kraftig i denne perioden.

1903 Bjørnstjerne Bjørnson får Nobelprisen i litteratur . Han dør i 1910.

Trådløs telegraf innføres i Norge, først mellom Væøy og Røst i Lofoten. I de neste årene blir den tatt i bruk flere steder i landet.

Stortinget forbyr all hvalfangst i nordnorske farvann, pga. utrydningstfære. Hvalfangerne drar da til Antarktis. I årene fram til 1. verdenskrig står Norge for 77% av all hvaloljeproduksjon. Den brukes bl.a. i ammunisjonsproduksjonen.

Sam Eyde og Kristian Birkeland konstituerer «Det Norske Kvelstoffkompagni» i Stockholm. De har oppfunnet en metode til å utvinne nitrogen fra luft. Da de ikke klarer å skaffe nok kapital i Sverige, oppretter de «Norsk Hydro - Elektrisk Kvelstoff A/S» i Kristiania. Eyde har kjøpt rettighetene til Rjukan-fossen, og i 1907 startes bygging av kraftverk og salpøterfabrikk i Rjukan. Dette er store anlegg, og i 1910 er de totale investeringsene oppe i over 100 millioner kroner.

1904 Lov om kvinners adgang til å bli saktørere og advokater.

1905 Norges frigjøring fra union med Sverige.

Chr. Mikkelsen tar innersvingen på Oscar II, og tvinger fram unionsopløsning kun ved å vektlegge ett ord fra Oscar II's utsagn, nemlig «nå».

Prins Carl av Danmark blir til Haakon VII av Norge, kommer til landet sammen med dronning Maud og kronprins Olav.

1. rettskrivningsreform - Norsk Riksmål

1906 Politiet tar i bruk fingeravtrykksmetoden som identifikasjons-hjelpemiddel.

Stortinget reagerer raskt på utbygging av Norske vannfall, og innfører midlertidig konsesjons-lovgivning. Denne blir permanent i 1909 for fosser, skoger og gruver.

Kvinner får begrenset stemmerett også i stortingsvalg

Endel av borgerskapets kvinner synes at innskrenket stemmerett egentlig var ganske passende.

1909 Allminnelig stemmerett for menn i Sverige. Bergensbanen åpnes etter 15 års anleggstid.

Baron Carl Gustav Cederström gjør en 25 minutters lang flytur over Kristiania.

NTH opprettes i Trondhjem.

Deltagere fra Norge i stemmerettsdemonstrasjon i New York.

1911 Lov om kvinners adgang til å ansettes i statlige embeter på samme betingelser som menn, med unntak av: statsråder, kirkeembed, diplomater, konsulter og militære embeter.

Roald Amundsen når Sydpolen.

1913 Allminnelig stemmerett for kvinner også i stortingsvalg.

1914 Stortingene i hverken Norge eller Sverige skjønner at Europa er på randen av krig.

Trygve Gran flyr over Nordsjøen i en Bleriot. Han starter i Grunden Bay i Skottland, og lander på Klepp på Jæren etter 450 km og 4t, 10 minutter .

1914-18 1. verdenskrig

Norge, Sverige og Danmark utferdiger nøytralitetserklæringer. Norge heller mot entente-vennlighet, mens sterke grupper i Sverige vil ha Sverige med på tysk side.

1915 kommer det et klassekrav om betryggende prevensjon og rett til abort. Dette blir offentlig fordømt.

Rasjonalisering innføres i Danmark 1916, og i Norge i 1917.

Store deler av den Norske handelsflåte går med i krigen på britisk side, etter måneder med torpederinger fra tyske ubåter.

Oppgangstid i Norge under hele krigen pga. vår nøytralitet. Dette medførte høye priser og dyrtid, bolignød og arbeidskonflikter. Vinteren 1917 var forsynings situasjonen kritisk, og regjeringen bevilger 84 millioner kroner til «lindring av nøden i de tusen hjem», og innfører regulering av varepriser.

Kronprins Olav fotografert på 18-årsdagen i 1921.

10